

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethicæ Doctrinæ Elementa, Et Enarratio Libri quinti
Ethicorum**

Melanchthon, Philipp

Witebergæ, 1583

VD16 ZV 20638

De Ivramentis.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56560](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56560)

DE IVRA MENTIS.

FORMAS ACTIONVM rectè quærit Philosophia in noticijs naturalibus, sed in hac imbecillitate naturæ Deus etiam sua voce expressit discrimina actionum, tradit legem, & ostendit, quæ actiones cum sua mente congruant, quæ non congruant. Quare nos in Ecclesia rectius à voce & mente diuina sumimus actionum discrimina. Deinde etiam intueamur radios diuinæ sapientiæ sparsos in mentes humanas, vt sæpè de lege dicimus.

Expressit autem Deus sua voce sententiam, quæ affirmat se veracem esse, & odisse mendaciam, vt Iohan. 7. & Rom. 3. dicitur: Deus verax est, & precipit creaturæ rationali, vt sit verax, vt in precepto secundo & octauo dicitur. Vultq; hanc virtutem propter plurimas causas nobis notissimam esse, quarum prima est: Quia vult nos non ludere furoribus opinionum de se, sed agnoscere se qualis sit.

Deinde vult intelligi sese veracem esse, & vult sciri sua dicta, comminationes & promissiones firmas & ratas esse.

R 4

Tertio

Tertio, vult discerni hac virtute à diabolo, qui mendacia spargunt contumeliosa aduersus Deum, & pernicioſa humano generi, vt egrè faciant Deo, & quam plurimos homines perdant.

Quarto, vult agnoſci utilitates. Non poteſt ſine veritate conſervari natura, quia cum datur venenum pro cibo, extinguitur homo.

Quinto, Nulli contractus, nulla ſocietas eſſe poſſet, ſi pacta non ſervarentur. Sed utilitates tam latè ſparſæ ſunt in vita, vt communes faciant nos de illa ſumma cauſſa, vt amemus veritatem in agnitione Dei, & ſciamus Deum veracem eſſe, & comminationes & promiſſiones eius firmas & ratas eſſe.

Hæc de fonte veritatis breuiter dixi, ex quo veræ laudes ampliffimæ ſumi poſſunt, conſideratis his fontibus, accenduntur animi ad veritatis & Dei amorem. Et quia de Iuramentis dicturi ſumus, exordimur à deſcriptione veritatis, eo quod iuramenta ſunt veritatis confirmatio.

Admonendi ſunt autem iuniores de vocabulo. Aliquando veritas ſignificat noticiam veram ſeu ſermonem verum, ſeu doctrinam veram, videlicet cum re congruentem, vt cum dico: Arithmetica eſt veritas. Sic loquitur Paulus: Veritatem Dei in iniuſticia detinent, id eſt, veram noticiam legis.

Aliquando significat virtutem, ut cum Paulus inquit: Veritatem facite. Item cum dicitur: Veritas fundamentum aliarum virtutum.

Est autem virtus Veritas seu veracitas firmata in voluntate, id est, constanter velle amplecti veras sententias, dicere vera, seruare pacta in sermone & gestu cum rebus congruere. Huius virtutis pars & Fidelitas nominatur, de qua dicitur in his dictis: Fac mecum misericordiam & veritatem, id est, beneficentiam & fidelitatem seruantem promissa.

Sunt & alia vicina appellationes, ut: Ego sum Via, Veritas & Vita. Metalepsis est, id est, efficiens vitam, ostendens veram doctrinam, fleuens corda ad veræ doctrinæ assensionem, & efficiens vera & æterna bona in cordibus hominū, non umbras. Hæc de vocabulo satis sit monuisse.

Neesse est autem tueri veritatem in dictis etiam sine iuramento. Sed tamen vinculum accedit, videlicet Iuramentum, quod non solum expressè approbat Deus in lege sua, Deuteron. 6. Per nomen eius iurabis: Sed ipse suis sermonibus sepe addit, ut: Iuravit Dominus & non pœnituit eum. Item, Vivo ego, nolo mortē peccatoris, etc.

Est autem iuramentum asseueratio de re possibili & licita, facta cum inuocatione

R 5 catio

catione veri Dei, qua petimus, ut sit testis dictorum, & puniat fallentes, & nos ipso teste ad poenam obligamus, secundum ipsius comminationem, quas si arguentes eum mendacij, si non puniat fallentes, sicut dixit: Non habebit in fontem Deus, quisquis vanè usurpaverit nomen eius.

Hac definitio aliquo modo ostendit, quàm terribile vinculum sit iuramentum, & quantum mali sit violatio iuramenti, quia violatio multipliciter afficit Deum contumelijs, cum sit rogatus, ut sit & testis & vindex. Violatio negat eum esse testem veracem, cõtemnit eius vindictam, & arguit eum mendacij sicut inquit Lysander: Pueros astragalis ludere, reges iuramenti. Item: ἔτι οὕτως ταυτὸ καὶ δὴ μὴ γόγγυς. Tantas contumelias Deus verax & iustus seuerè punit, & expressis verbis suam sententiam de poena tradidit, eamq̃ atrocib. exemplis quotidie confirmat.

Auget autem atrocitatem delicti, quod nos ipsos ad poenam iurando obligamus. Hac sæpè cogitanda sunt, non solum ne violemus iuramentum, sed etiam ne simus faciles in iurando, sicut futilitas illa taxatur, Matthæi 5.

Definitio Iurisconsultorum aliquanto obscurior

ius est: Iuramentum est asseueratio de re possi-
 bili & licita, sacræ rei attestatio confirmata.
 Illius est cum dicimus, esse asseuerationem
 inuocatione ipsius Dei, vt sit testis & vin-
 dex. Quia sic fit confirmatio dicti, videlicet inuo-
 catione Dei, vt sit testis & vindex. Obscurius
 etiam dicitur, cum nominat rem sacram.

Hec de definitione breuiter dicta sunt. Nunc
 addendæ sunt explicationes sequentium quæsti-
 onum.

- I. An iurare sit prohibitum aut concessum.
- II. De quibus rebus iurari possit.
- III. Quæ iuramenta sint irrita, & non sint
iuramenta.
- III. De iuramento quod vi seu metu co-
acti facimus.
- V. Quomodo sit iurandum.
- VI. Quis possit iurare.
- VII. Quæ sit interpretatio non sophistica iu-
ramenti.

DE PRIMA QUÆSTIONE.

An iurare sit prohibitum, cum
 in Matthæo expresse dicatur: Ego
 autem dico vobis, prorsus non iu-
 rate.

Hac quæstione Anabaptistæ multi turbantur
 Polus